

Előfizetési díj:	
Egész évre	12 frt.
Félévre	6 „
Negyedévre	3 „
Egy hóra	1 „
Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.	

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Hirdetési díjak:	
Négyezer hasábozott garmond sorára 6 kr.	
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr.	
Nagyobb és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.	
Hirdetéseket fűlvesznek:	
Bécsben: Oppelk Alajos (Wellzeile 22)	
„Haasenstein és Vogler (Neuer Markt 11.)	
Pestben: Lang Leopold (Erzsebet-tér 9 sz.)	
Nyilvántári cikkek	
garmond sora után 20 kr. fizetendő.	

Szerkesztői szállítás:

Belső-farkasutca 76. szám, hova a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

Az értékesb cikkek díjaztatnak.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hova az előfizetések s hirdetések külföldök.

„KELET“

politikai és közgazdasági napilap

második évfolyamára

kérjük az előfizetési pénzek mielőbbi beküldését, legcélszerűbben postai utalványlapokkal.

A lap szellemi része felől kezeskedik a szerkesztőség buzgalma és a munkatársak bőv sorozatának szakavatottsága.

A lap kiállítása körül alólírott kiadó-hivatal minden kitelhetőt elkövet, hogy a t. előfizetők méltó igényei kielégíthessenek.

Az előfizetési árak a régiek:

Egész évre 12 frt. Negyedévre 3 frt.
Félévre 6 frt. Egy hóra 1 frt.

Egyes szám ára 5 kr.

8 előfizető után tiszteletpéldánnyal szolgálunk t. gyűjtőinknek.

Végül figyelmeztetjük t. előfizetőinket a különös kedvezményre, melyben, olcsó könyvek megszerzése által, a „Kelet“ előfizetői részesülnek.

A „Kelet“ kiadóhivatala.

A kolozsvári egyetem sorsa.

Pest, márcz. 18-án.

(M. A.) Káros, veszélyes a játék, melyet a magyar képviselőház elvakult kisebbsége jelenleg üz; nagyon, igen nagyon elszomorító a látvány, melyet a legüdvösb munkára szánt, s mert rövid, oly drága perczek könnyelmű elfecsérlése minden gondolkodó honpolgárnak nyújt: de még károsabbak a következmények, még elszomorítóbb a tudat, hogy e nem várt, még csak nem is sejtett törvényhozási calamitas megsemmisítéssel fenyegeti legszebb reményeinket, még a jótékony alkotások egészen érett, csak leszedésre váró gyümölcseit is.

Ezeknek legelsői közt foglal helyet a kolozsvári egyetem ügye. A törvényjavaslat, melyben ezen egyetemnek még a jelen év folytán felállítása szabályoztatik, a pártok egyhangu helyeslésével találkozott; minden ellenmondás, sőt hosszabb vita nélkül átment az osztályok, át a központi bizottság tárgyalásán, s már az idő is meg volt határozva, melyen azt a képviselőház közvetlenül a telepítvényesekre vonatkozó főrendi módosítványok után, tehát a betérjesztve levő számos törvényjavaslat közt az első helyen tárgyalás alá fogja venni. Oly szépen be volt rendezve minden, sőt ha szabad e kifejezést használunk, még a szerepek is ki voltak osztva, még a tanácskozásban — legalább részünkről — részt veendő képviselők is ki voltak jelölve, midőn egy szerencsétlen óra megszülte a tervet, mely immár két egész hét óta meddő szöfecsérlésnél, üres szalma csépelesnél egyebet nem terem, s lehetetlenné teszi, hogy a törvényhozás ellene megállapított napirendjének fonálán csak egy lépésnyit is haladhasson.

Fájdalom, nagyon valószínű, hogy e terv kielégíthetetlen Molochjának fog áldozatul esni a kolozsvári egyetemnek ez év folytán felállithatása is; fájdalom, e terv azt fogja eredményezni, hogy az időpont, melyben az egyetemi törvényjavaslatra kerülne a sor, már nem fogja együtt találni az országgyűlést, s az erdélyi hazarész legalább egy évig ismét meg lesz fosztva a kulturai gyüpponttól, melyből minden vidékére szétáradhatna az értelmi haladás jótékony melege, a felvilágosodás fényöze.

Vannak fatumeszoró helyzetek, midőn mindenki akarja ugyanazt, senki nem ellenzi létrejövetelét; midőn csak egy szót kellene kimondani, hogy az ige testté váljék, s a szó ott lebeg mindenkinek nyelvén, és még sem lehet azt kimondani! A kolozsvári egyetem ügye e balvégzetes helyzetbe jutott.

Miért tagadnók? Fáj lelkünknek a gondolat, hogy a miért annyit fáradoztunk, a mit már kezeinkben tartani vélünk, a minek és annyira örültünk, délibábként foszlik szét szemeink előtt; hogy egy gonosz démon elrabolja az értékes, a drága kincset, melyet a végnapjait élő törvényhozás, hasonlóan a szeretetteiről gondoskodó haldoklóhoz, szent hagyományként nekünk adni készült.

tudományos értekezések felett eszmecsérét folytatni szokás.

Nem tagadhatni, hogy értekezésem kapcsolatlan áll avval, a melyet Dr. Pávai a m. k. földtani társulat évkönyvei 1871-ki folyamában a „kolozsvári ártézi kut“ czim alatt kiadott; valamint azt sem, hogy szabadságot vettem magamnak annak a módnak, a melylyel abban a vizek minősége tárgyálva van, a vizek vegyi alapossága ellen némi kétséget támasztani; hogy továbbá szabadságot vettem magamnak saját, biennis tapasztalataimra alapított, eszméimet kifejteni: de meg is vagyok győződve hogy az objektivitás álláspontját megőriztem és nem volt szándékom Pávay urnak akár személyes, akár intellectualis tulajdonságait érinteni, mert a végén ezáltal ugy sem mozdíthattam volna elő Kolozsvár földtani viszonyainak ismeretét, értekezésem pedig csak az ismeret bővítését célozta.

Ezeknél fogva tehát valóban csodálatos dolog, hogy Dr. Pávai, a nélkül hogy értekezésemet ismerné, határt nem ismerő csatározatlansági mániával csak azon van az ellenem irt cikkekben, hogy minden követ megmozdítva, tudós nézeteit a gorombaságoknak megáramadhatatlan vértjével fedje, a nélkül, hogy ezáltal az ügyet megsemmisítse a nélkül, hogy

Gyenge vigasztalás e fájó gondolat számára az, hogy nem mi vesztettük el a szükségleteinkről gondoskodni igyekvő szeretetét, hanem bűnös kezek nyujtanak neki mérget táplálék helyett, s gátolják meg végakarátának teljesítésében . . .

A kolozsvári baloldal.

II.

(vyv.) Én sokszor gondolkoztam arról, hogy mit hozna magával az, ha mindnyájan „egy szál“ beállanánk baloldalnak, s arra kerülne, hogy már most léptessük életbe Tisza Kálmán ő nagyságának a programját, azokat a szép bihari pontokat, azokat a magyar ember lelkét csak ugy csemegsetető szép postulatumokat, melyek oly jól veszik ki magukat a papíron s egy-egy hazafias szónoklatban.

Hol van az a rohadó szívű magyar, a ki ne örömet ábrándoznék egy — például Anglia vagy Amerika módjára — teljesen független Nagy-Magyarországgal, egy senki támaszára se szoruló hatalmas magyar állammal, külön önálló külügyi képviselettel, teljesen önálló hadsereggel! stb.

Ezt bizony szeretjük mindnyájan a szélső jobboldali gróf Czirákytól egész a szélsőbaloldali Madarászig, a ki azt képzeli, hogy ő stante pede megteremténé azt a nagyszerű honhazát, csak ne akadályoznák ezek a kishitű jobboldali emberek.

Csak olyan dolog ez, mint ha mi szegény emberek valami nagy urnak akaránk beállani, s szörnyen elégedetlenkednénk nem azért, hogy tulajdonkép „nem lehet“, hanem azért, hogy okosabb barátaink, testvéreink — nem hagyják, hogy boldogot csináljunk.

polgártársak, azt a mi igazán tisztelt és szeretett királyi biztosunkat, gróf Péchy Manót. Milyen fogata, milyen huszárai, milyen háztartása, milyen sok szép emberbaráti tettei vannak! Magam is szeretnék ilyen ezüst (még pedig nem chinai-ezüst) szerszámokkal feldisztított 16 markos telivér lovakat, s piros dalmányos ügyes huszárokat tartani; magam is szeretnék minden szent czélra áldozni egy-egy nagy közösgües bankót; nem is kívánám magamnak ráadásul a kir. biztos hiányát, a mi bizonyosan több bajt mint örömet szerez. Mondom: magam is szeretnék beállani ilyen magas állásba, köztisztviselőben álló, független nagy urnak. De ehez nem csak a kellene ám, hogy olyan okos, tapintatos, előkelő államférfi és szép lelkű ember-barát legyek mint ő excája, hanem — hiszen tudjátok ti, polgártársak, mert ti practicus emberek vagytok — ehez még kellene valami, azon a néhány ezer forint kir. biztos fizetésén kívül, még az a sok ezer fö-

nézeteimet, a melyekről tudomása sincsen, megdöntené.

Én részemről csak örvendek Pávai ur nagy jártasságának a különböző nyelvekben, mely megengedi, hogy a dologhoz tartozó irodalmat az eredeti nyelveken élvezheti, ez azonban nem jogosítja fel őt arra a következtetésre, mintha mások egy Arago, Boblaye, Degoussé, Deslongchamps, Garnier, Héricourt de Thury, Marcell de Serres, Poisson, Saussure, stb. műveit nem ismernék; — s éppen azért, mert ismerjük, kívánjuk, hogy mindenki, a ki e műveket mintaképül választá, sajátítsa el a bennök foglalt alaposságot és finom tapintatot, a melylyel a tudományt terjesztik.

Daczára biennis ujjoncságomnak, nem vagyok hajlandó Pávay ur veteránosságát az ártézi kutak terén elismerni, mert hiszen értekezése is csak első zsegeje e téren. Jó szándékát szívesen beismerjük, de az is tagadhatatlan, hogy az a mód, melylyel kisértményét minden érintéstől meg akarja óvni, egy tudományosan mivelt emberhez bizony nem méltó.

Azt hiszem sokkal jobb lesz vala értekezésem megjelenését bevárni, a benne foglalt kételyeket eloszlatni s kifejtett nézeteimet megegyeztetni, így kikerülhetne volna Pávay ur azt a zavart, hogy egy káprázat ellen küzdve,

rint évi jövedelem az abaujmegyei, s nem tudom hová való jószágokból, a mi ő excájának van, nekünk pedig véletlenül — nincs. S ez azt hisszük teszen egy kis különbséget! Nos hát olyan sok minden feltétel hiányozván, igen természetes, nem ment el az eszem, hogy komolyan felállítsam azt a háztartási programot, melylyel előreláthatólag — csufosan tönkrejuttánk.

Ilyen formán áll a dolog aval a szép baloldali programmal is, melyet „szeretve tisztelt Sámí Lászlónk“ a kolozsvári baloldal gyűlésén oly buzgón ajánlgatott folyó hó 3-dikán, a kolozsvári városi táncsteremben. Kellene ez sok embernek, de nem lehet!

Ha mi már most (feltéve, hogy ezt egész Európa pártolná, sőt követelné) egy egész külön hadserget, önálló állami külképviseletet akaránk felállítani, az annyi kerülne, hogy a magyar királyság jelenlegi jövedelmei elégteleneknek bizonyulnának be. Ennek kiszámítására elég egy plajbász s egy negyediv papir. Egyik felére írjuk: Magyarország bevétele, másik felére írjuk: kiadások, külön hadsereg, külön külképviseletre stb. annyi s annyi. Mérleg: deficit legalább is 300 millió forint. S a deficit mire szokott vezetni? Adósságszínálásra és a jövedelmi források teljes kiszivattyuzására. Ugy-e bizony, hogy adósságot adósságra kellene raknunk, az adót évről-évre feljebb kellene csigáznunk, s utóljára is, mint minden időelőtti túlságos feszültségek, ugy ennek is a vége semmi sem lenne egyéb, mint — gyalázatos bukás. Akkor aztán igazán elmondhatnók, a mit a baloldal apostolai jogtalanul hirdetnek: „Nincs többé mit vesztenünk!“ Akkor a nagy terhek miatt előbb tönkrejuttna a mi fejlődésnek csak most indult kereskedelmünk, iparunk, gazdaságunk, közhittelünk, s csak idő kérdése lenne valamelyik nagy szomszéd állam általi elnyelése a szép magyar királyságnak.

vesebb hiányzik, mint legalább is kétannyi jövedelem, még vagy tíz millió magyar s többéféle nagy posztó, a mikkel most még nem rendelkezünk.

Könnnyű beszélni, könnnyű nagy éljeneket kiáltani, könnnyű kritizálni a jobboldalt, de tessék előbb kimutatni, hogy nem csak szebb és jobb az a baloldali program, hanem van is mivel életbeültetni.

Hiszen maga a baloldal bevallotta, hogy a bizony csak a jövő számára való.

Köszönöm én az olyan bölc politikát, mely csak a távol jövő igényeit elégíti ki, ha ugyan az a jövő bizonyos feltételeket is egész szolgálatkészséggel meghoz. De hát addig mivel élünk? Baloldali phrasissokkal?

Sokkal okosabban kalkulálta ki ezt Deák Ferencz s vele a jobboldal. Ők számba vették azt is, hogy a szegény ember nem él-

minden alapot nélkülözve a subjectivitásba rohanjon, mely azon a téren, a hol a tudomány tisztító és előmozdító eszmék harcza foly, elég szomorú szerepet játszik. Én utálom azt az útat s azt hiszem hogy tanácsom elfogadható, ha Pávay urnak ajánlom, hogy, niután a sors oly vidékre vezetett, a melyen Pávay ur kutatott s ennek folytán bizonyos nézetkülönbségek, öszveütkezőések ki nem kerülhetők, ezeket a tudományhoz méltó úton egyenlítgesse — mert a végén is a tudomány hívei akarunk maradni továbbra is.

Legyenek mintaképeink a mai földtan mesterei, ugyan azok, a kik Werner iskolájából eredtek. Ők megdöntötték a nagy mester nézeteit, de csak azért, hogy tisztelték s követték a legszigorubb objectivitást.

Herbich Ferencz.

A berlini Aquarium.

Deák Gerőtől.

(Vége.)

Ezután egy lefelé menő lépcsőzethez jutunk, mely művészi sziklázat között az Aquarium alsó folyosójára vezet, hol a „tengeri állatok“ medenczéi vannak.

„KELET“ TÁRCZÁJA.

A kolozsvári ivóvíz kérdéséhez.

(Feleletül Dr. Pávai Eleknék.)

E czim alatt — rövid idővel ezelőtt egy értekezést irtam az erdélyi muzeumegylet évkönyvébe, mely jelenleg már sajtó alatt van s kevés idő múlva a nyilvánosságnak át lesz adva.

Brassai Sámuel igazgató ur jónak látta értekezésemet még kinyomatása előtt a muzeum egylet tudományos gyűlésén felolvasni s szóbeli előadásával bővíteni, s innen származott néhány töredék a „Magyar Polgárba“, mely töredékek azonban előttem még ma is ismeretlenek.

Dr Pávay ur szükségesnek találta a „M. P.“ közlése alapján oly polemiait kezdeni ellenem, mely az illem határain tulmenve, nincsen tekinthetettel a tisztességre sem, mely megválogatja a módot és helyet, a melyben és a melyen, ha nem is döntő, de tagadhatatlanul

meg étele csemegékkel, a mikhez még előbbi jó idő kell, hogy majd azután valamikor megteremjenek s megérjenek.

Bukuresti szemle.

Az államtanító-képezdek beszüntetése erős mozgalmat idézett elő a vörösek táborában s el kell ismernünk, hogy ez igen jó víz a vörös urak malmára. A román népmívelési társulat központi bizottmánya fölhívást intézett minden jó románhoz, hogy gyűljenek össze a csirmezsiu kert melletti Athenaeumban s tanácskozzanak a teendők felől. Nem előzőm meg a gyűlést, de annyit megmondhatok, hogy ez a társulat már eddig is igen sokat áldozott a népművelésre nemcsak a hazában, hanem azon kívül is pl: a Bulgáriában lakó románok megmentésére. Midőn e társulat működését olvasom, mindig eszembe jutnak a szegény csángótestvérek, kiket mi ismét oda felejtettünk. Pedig mennyi üdvöst vihettünk volna véghez, ha a csángótársulat megalakulhatott volna. Lám a vörösek nem sokat gondoltak azzal, hogy reájuk megneheztenek, vagy amaz hatalom. A Papiu Transylvaniája és az imént említett társulat ezreket gyűjtött és áldoz évenként a szomszéd államokban lakó románok nemzetiségének megmentésére.

Midőn e sorokat írom, 1. Károly fejedelem neje Pesten és Bécsen át már Olaszhon enyhe éghajlata alatt keres felüldülést makacs váltóláza ellenében. A fejedelem Gyurgyevóig kísérté el nejét, ki Filipeszki udvarmester kíséretében fog hat hetet Olaszországban tölteni. Az orvosok nem voltak képesek itt meggyógyítani, azért ajánlották a légváltotatást. Ez igen egyszerű és megfogható eljárás, hanem a vörösek siettek ebből is rögtön politikai tőkét faragni, elkiáltván magukat a Romanulban, hogy álljon a nemzet talpra és öröködjék, mert a dynastia már utra készül, előbb megy a fejedelem s egy reggel arra ébrednek föl, hogy a fejedelem is eltűnt a palotából. ... Mondanom sem kell, hogy a vörösek ezt így szeretnék és azért írják ki ily leplezetlenül. A Pressa azonban meg is lecsúszta őket ezért, minden erejéből. „Ezek a nagyralátó pygmeusok — írja többek között — azt képzelik, hogy ők teszik a román nemzetet és ők a közvéleményt. Azt hiszik, hogy ha a dynastiát ők megboszantják azért, mert nem az ők eszközüik s mert nem bírták tovább is zsarolni a hazát; tehát az egész ország, az ők kedvükért el fog keseredni s így kiáltani: nem kell többé a dynastia, mert a vörösek így akarják! S hogyan képesek elhinni, hogy a fejedelem elutazására fargatot rágalmaknak valaki hitelt adand, s jele? Valóban a Romanul nevétségig alácsúszott csak is a nyelvés bábak képesek rosz szájával versenyezni. Évek óta kiabálják, hogy eladtuk hazánkat a magyaroknak, poroszoknak, oroszoknak s mit tudjuk, hogy még kiknek; de az ily méregnek többé nincs hatása s hazánk évről évre halad előre! (Mutato nomine, de te fabula narratur, mondja Horác.)

Ez eléggé érthető lecke, de azért hol nap reggel ismét olvassuk a Romanulban, hogy „jőnek a magyarok, Andrassy gróf készül az orosz ellen és a csatátat Románia leendő”.

Van a Romanulnak egy fáradhatlan bécsi levelezője, kit a mi beloldali atyáinkfiatért említek meg. Megtanulhatják ettől, hogy mennyire bizhatnak és minő feltételek mellett a románokban. Ajánlom főleg a „Magyar Polgár” t. szerkesztőjének figyelmébe, mielőtt M.-Vásárhelyre utrakelne. A conditio igen egyszerű:

Itt uszkal játszi élénkséggel a régiek szin-pompázó A uratája, az aranyholdas spár (Sparus aurata) s vele egy medenczében a csikos spár (Sargus annularis), mely a régiek meséje szerint a kecské iránti rokon-szenvét az által mutatja ki, hogy ha ilyenek jőnek a tengerpartra, azonnal elúsznak és örömben vidáman ugrál. E halak ragaszkodása az említett kérdődzőkhöz ama mese szerint oly nagy, hogy a halász azon esetben, ha kecske-bőrbe burkolózik s kecskehalával csinált, téstát dob a vízbe, közülök annyit foghat el pusztá kézzel is, a menyeyt akar.

Meglepő látvány tűnik szemünkbe a félszegusók vagy tőkehalak medenczében. A félszegusók főképp az által tűnnek fel a néző előtt, hogy fejük csodálatos módon félre áll, minek következtében mindkét szemök egy oldalon van, mely sötét és foltos, míg a szembe lévő világos és egyszínű. Testök és uszonyaik hullám alakú mozgatais által fel-feluszognak a mélyből s aztán szép lassan ismét alábocsátkozva beássák magokat a velők egy színű porondba, egyedül csak szemüket nem fődik el, miért az, ki e porondba tetmetkezett halak fénylő szemeit nem tudja fölkeresni, alig fog közülök nappal bár egyet észrevenni, jóllehet százanként élnek békés barátságban.

„Erdély autonómiaja a szebeni szkupcsinával. Tessék utrakelni és igérni aranyhegyeket. ... A Romanul egy cikket közöl az aradi „Alföld”-ből a romániai zsidó üldözésről. A cikket minden románlap hozta és igen nagy elkeseredést szült, mert az igazat megvallva igen mosdatlan kézzel volt írva. Itt igazán elmondhatjuk, hogy a szélsőségek találkoznak. Azzal ingerelni egy egész országot, hogy egy magyar huszárezred képes néhány nap egész hadseregét lekasabolni, hogy az egész ország egy szemétdomb s többféle: ugyan mi hasznót hajtunk ezzel hazánknak és a Romániában lakó magyarságnak? ...

Már említettem önnek, hogy a francia hadisarcz fedezésére itt adakozás nyitott meg. Az eddig aláírt összeg 40 ezer frank. Marsillac a Journal de Bukarest szerkesztője kifogyhatatlan az adakozásra való buzditásban. Közel 30 éve, hogy bukuresti tanár, de azért nem szűnt meg valódi francia lenni. Új hazájának is kitűnő szolgálatokat tesz. Közelebb megírta a román hadsereg történetét, melyért nem csak a fejedelemtől, hanem az orosz-czártól és olasz királytól is igen hízog levelet kapott. Neje magyar nő levén, közelebb ígéretet tett lapjában, hogy a székelyekről is írni fog a francia nemzet számára néhány ismertető cikket.

Az itteni országgyűlés zavartalanul halad működésében; a vörösek még nem ittak a zavaros Tiszából, de meglátta ön, hogy még ezt is meg fogják költölni nem sokára, mert az utánzásban nagymesterek. Ha a mi baloldalunk erre a dícsőre vágyakozik, hogy Bukurestben is utánazzák, ez egyben lesz módja gyönyörködni.

Országgyűlés.

Pest, mart. 18.

Bilz Albert újonnan megválasztott képviselő benyújtja megbízó levelét. Gáll István, végleg igazoltnak nyilváníttatik.

Madarász József a pénzügyministert interpellálja a pénzügyi föhatóságok törvénytelen intézkedése tárgyában. — Továbbá interpellálja a közoktatásügyi ministert a gálzent-miklósi felekezeti tanító elmozdítása ügyében kérdvén, szándékozik-e vizsgálatot reudelni, s a törvény értelmében eljárni?

Pauler minister azonnal felel: az egyházi hatóságot ez ügyben már fölszólította jelentés tételre, mely most érkezett meg. Igéri, hogy a térvény értelmében igazságot fog látni. Madarász a felelettel meg van elégedve, s

Berecz Ferencz szintén a közoktatásügyi ministert interpellálja, a hevesi tanfelügyelő törvényszéki elnöké nevezetése tárgyában: ha az illető a tanfelügyelőségről lemondott, mert nem nevezetett ki új, a ki viszi most a tanfelügyelői teendőket.

Pauler minister megnyugtatta interpellátót; mert Vavrik tanfelügyelő lemondott, s helye eddig még nem töltetett be azért, mert elve tanfelügyelőket pályázat után nevezni ki. A heves megyei tanfelügyelőségre e pályázat már lelelt, s így a kinevezés a napokban már meg fog történni. — Berecz a felelettel meg van elégedve.

Várady Gábor egy határozati javaslatot nyújt be a Ludoviceumra vonatkozó t. javaslatnak a fővárosi t. javaslat után leendő soronkívüli előző napi rendre tűzése iránt. — Ki fog nyomtatni.

Ezeknek szomszédai a következő tengeri állatok: a lompostasza (Cyclopterus lumpus), a ragyogó tükörhalak, tengeri sügér (Labrax lupus) a dors-kadóc (Gadus merlangus), a kis tőkehal (Gadus merluccius), a kardhal (Pristis antiquorum), különféle rája, zsacsokrák (Maja squinado), sáskarák (Palinurus vulgaris) és remete vagy Bernhard-rák (Pagurus Bernhardus).

Hasonló nagy társaság él csöndesen, a következő medenczében is a mely első tekintetre egy szép virágos kerthez hasonlít s melyet a felületesen vizsgáló a benne levő szinpompáért élvezettel kezd ugyan nézni, de kevés idő múlva, mivel „semmi sincs benne” — miként mondanak szókát — egykedvűen hagyott. Pedig számtalan csiga (Gasteropoda) és kagyló (Conchiferae), tusköny (Echinus) és küllöny (Astéria), korall és habarcz lakozik itten.

A szegfű-korallok fehér koszorúja (Cladocora caespitosa), a csöndesen hullámzó csókorállok (Serpula uncinata) szép piros, finom, csápalaku bóbítaja, a selymőzők (Pinna) folyvást mozgó teljesen átlátszó, kristálytisza legyezője, a tengeri csálnyok (Actinia) piros, fehér vagy zöld színű pompás fejéke: mindezek oly dolgok, melyek nem tűnnek fel első tekintetre úgy mint pl. a tok vagy az óriásteknyőcz s melyeket fáradtságos békétüres-

Ezután a kérvényi s gazdasági bizottságok jelentései mutattatnak be.

Az utóbbi előadóját Térei Pált kérli Vukovics Sebő, mért tesznek ki most a nyomdai költségek 5000 ftot, holott máskor ez összeg sokkal kisebb volt, s kérli tovább, mért nem tettek ki a mult hóban fel nem vett napi díjak? Térey felvilágosítja kérdőt, hogy a gazd. bizottság csak a költségvetés e főirányzatával foglalkozik, s nem a számadások megvizsgálásával, a nyomdai költségek pedig most azért nagyobbak, mert a számszék jelentései most nyomtatnak, s ezek sokat teszlésnek ki.

Madarász József egyuttal alkalmat vesz megkérdézni, mért nincs meg az országgyűlés könyvtárában az 1848-ki országgyűlés naplója.

Ghyczy Kálmán erre azt feleli, hogy annak megszerzése fölsőleges kiadás lenne, mivel a kérdéses napló meg van Ghyczy Ignác könyvtárában, melyet örökössei az országgyűnek ajándékoztak.

Lónyay miniszterelnök bemutatja az Északamerikával az iparvédjegyekre, s Németországgal a táviradi összeköttetésre kötött szerződéses szentesített törvényeit. Kihirdettetnek s át fognak küldetni a főrendekhez.

A ház az előzmények után napirendre tért, és a büntetőügyi eljárás idelgl. rendezése iránti törvényjavaslat megvizsgálása végett kiküldendő 15-ös bizottság tagjait választja meg.

A Deák-párt 10 jobboldalira. 4 bal-s 1 szélsőbaloldalira szavazott. Az eredmény a holnapi ülésben fog kihirdettetni.

A napirend további tárgya: a választási tvjavaslat részletes tárgyalása. Még a címnél vannak, melyre nézve Helfy Ignác tudvalevőleg azt a módosítványt adta be.

Matolay Etelének nem tetszik Helfy módosítványa, de helyette egy újat, egyszerűt ajánl: „törvényjavaslat az országgyűlési képviselők választásáról.”

Ghyczy Kálmán véralkata s régi alkotmányos praxisánál fogva hiszi, hogy részrehajlatlanul fogja konstataálni azon tényeket, mely itt legutóbb fölmerültek. Az ellenzék minden árny alatt egyetért abban, hogy ha a választási jog nem is terjesztetik ki, de legalább ne is szoríttassék meg. A jobboldal ellenben oly módozatokat állapított meg az új javaslatban, melyek ezer meg ezer polgártársat fosztanak meg a 48-ki törvényben megállapított szavazási jogától. A jobboldal tehát megátadja a 48 ki választási törvényt, az ellenzék ennek folytán azt védi, s így a védelem mindaddig tart, amíg a törvény meg nem módosul. „nem mindig helyes” incidenseknek a jobboldal az oka, mert: „qui est causa causae, causa est causati.” (Dörgös helyeslés balról) Kerkapoly pénzügyminister azt mondá, hogy a baloldal gyakorolt taktikájával a parlamentarismust támadja meg gyökerében, s így a jobboldalnak a parlamentarismust kell védeni, ők a baloldalon sokkal nagyobb, magasabbra emelnek: a nemzet jogait, a népet, mely választásaival a parlamentet alkotja. (Nagy tetszés balról.) A viták szenvedélyességét ő sem helyesli, de véleménye szerint ez csak a jobboldal, a kormány, de különösen a miniszterelnök szenvedélyességének következménye. Kiehezdetni akarták a baloldalt, erőszakolni a tanácskozássok gyorsítására, de, tisztelt ház, az actio reactio szül; egy vesszőt könnyebb eltörni, mint egész rőzsét, s így bár egy embert még le lehet sujtani a hatalom erejével, de egy egész

szel kell az embernek fölkeresnie, hogy aztán végzetlen finom alakjukon és hasonlíthatatlan szép színezetöken gyönyörködjek s lassan-lassan belátja, hogy állatok s nem — miként először hitték — diszes növények vannak elötte.

Épen ily kellemes látványt nyújtanak a tengeri tulipánok, a lilio m — és szegfű-küllönyök, a zöld és szürke kákó, a fehér, piros és fekete korallak, melyek lábaikkal medenczéik sziklafalai vagy üveg-oldalaihoz szilárdan megfogozva, óvatosan vonják össze szindús koronájukat vagy — ha zsákmányt sejteneik közelökből — gyorsan terjesztik szét, száz meg száz finom karjaikat, hogy az áldozatot megejthessék.

A még hátra levő halak közül a kékes spár (Labrus mixtus), a páva spár (Cretilabrus pavo), a bergylta (Labrus bergylta), a tengeri bóköl (Cottus scorpio), a többféle góbhal (Gobius), a sziklai kárász (Ctenolabrus rupestris), a fejes bömbősz (Mugil capito), a tok (Acipenser sturio) és tuskész czipa (Acanthias vulgaris) érdemelnek fölemlítést.

Az utolsó medenczében a tengeri rákon (Homarus vulgaris) és a közönséges karret-teknőczön kívül (Chelonia caretta) egy óriás-tajkonczot (Chelonia midas) láthatunk, mely szobája padozatáról iszo-

pártot már nem oly könnyen, s azért hiszi, hogy a vál. t. javaslat alig lehet ez ülésszak alatt törvénynyé.

Igaz, hogy ez által sok hasznos törvény meghozása elhalasztatik, de a nemzet, a nép nem okolhatja ezért a baloldalt, mert hiszen ez mikor a vál. törvényjavaslat megállításának taktikájával bármennyi jó, hasznos, sőt életbevágó törvényhozói munkát akadályoz is meg, csak ugyanannak a nemzetnek, ugyanannak a népnek jogait védi. (Nagy tetszés balról.) Nem helyesli a szenvedélyességet, s a vitázás mostani modorát: de vonja vissza a mélyen tisztelt miniszterium a vál. törvényjavaslatot, s akkor szent lesz a béke. (Egy hang jobbról: hát az 5 éves mandatum?) A miniszterelnök multkori állítását, hogy a horvát kiegyezés en bloc fogadtatott volna el, megátadja: fölolvastatott akkor az országos bizottság jegyzőkönyve, fölolvastatott maga a kiegyezés pontról pontra: hát hogy lett volna ez tisztelt ház, en bloc elfogadás? (Igaz! balról.) Visszatérve pártja modorának mentegzésére, azt állítja, hogy a t. javaslat szövegezése homályos, s nyájás mosolygással megjegyzi: e homály érdekében lehet a kormánynak, de nem a választó nemzetnek, népnek, s ezt megmenteni egy homályos t. javaslat veszélyeitől, a baloldal földadata, s ily szent földatra jó a kevésbé jó eszköz is. (Helyeslés balról.) Magára a címre nézve annyit mond, hogy Matolay módosítványát fogadja el.

Plachy Tamás, Orbán Balázs után Várady Gábor megátadja a miniszteriumot, hogy tagjai egymást excellenciázva a nagy közönséget cimkórságba ejtik. Uraim, ha ez így megy, idővel több lesz Magyarországon az excellenciás mint a miniszter. Ezt annak bebizonyítására hozza föl, hogy mily fontos a cím kérdése, s így mennyire menthető már e fontosság miatt is a baloldal, ha némi időskét elpazarolgat. E védelemmel elkészülve aztán pazarolja az időt Ghyczy beszédének travestálásával. Matolay által ajánlt címet fogadja el.

Farkas Elek szűz beszédét egy hasonlattal vezeti be: mint a néma perzsa királyfi, midőn apját az ellenség köztítéze nem ismerén, halálra fenyegeté, rögtön föloldódott nyelvvel így kiáltott föl, ne bántsd, az a király! — úgy ő is eddig néma, hallgatag, most fölszóll, midőn tört emelnek a nép választási jogára! A címre nézve Matolay módosítványát fogadja el.

Tisz a László ajánlkozik a szótól elállásra, ha a jobboldal s a kormány nem kívánják a választási tv.-javaslat tárgyalását; de miután e föltételére a jobboldal nem látványt hajlandó, hát csak elmondá beszédét. Matolay módosítványát fogadja el.

Az esti ülést 5 órakor nyitja meg Somsich P. elnök.

A választási törvény czimkérdéséhez szólnak még:

Csikó Sándor, Domahidy Ferencz, Chorin Ferencz, Mátyus Arisztid, ki úgy találja, hogy a többség absolutismusa rosszabb a monarchikus absolutismusnál. (Derűltsgé jobbról) Németh Albert kijelenti, hogy az ellenzék a visinertia fegyveréhez fog nyulni.

Szakácsy Dániel mindenféle a tárgyhöz nem tartozó dolgokról szól, a jenai egyetemről, a weimari herczegről, a muszka-czárról.

Elnök két izben figyelmezteti őt, hogy a tárgyról el ne térjen. Mivel pedig ennek da-

nyu erőlködéssel emelkedik fel, hogy aztán különböző helyzet és irányban tovább folytat-hassa elég élénk uszással messzire nem terjedhető utját.

S ezzel aztán a szabadba vezető ajtóhoz jutottunk, melyen álhaladva, az Aquarium nem nagyon kellemes légköréből, a külső levegőre érünk.

Befejezésül még csak egy pár szót.

A nélkül, hogy elvitatni akarnók a berlini Aquariumnak az ily nemű vállalatok közti elsőségét, mit ismertetésünk kezdetén oly nagyon hangsúlyoztunk, lehetetlen, hogy ennek egy nagy hiányát föl ne említsük, mely a következő: a berlini Aquarium a tudomány érdekében nem nagy szolgálatot tesz! E részvények utján létrejött intézetnek eddigleg inkább csak a közönség mulattatása volt célja; de ha ezután a tudomány követeléseit figyelembe véve, ama nagy hiányt kipótolni törekszik es a mulattatás mellett komoly feladatává a tudományos kutatást és vizsgálódást fogja tűzni: akkor méltán álland a berlini Aquarium minden tekintetben az első helyen!

czára ujjal eltér, a szónokot rendre utasítja. (Helyeslés jobbfelől.)

Péchy Tamás: úgy találja, hogy az elnök tulszigorun élt rendreutastási jogával. (Ellenmondás jobbfelől.)

A rendreutastás iránt a baloldali szónokai zajos vitát kezdenek.

Részt vesznek ebben Zsedényi, Halász Boldizsár és Babes Vince, ki jogot vesz magának az elnököt rendre utasítani. (Zaj jobb felől.)

Az elnök a szónok ezen indolentiáját erőlyesen utasítja vissza és a többség zajosan helyesli az elnök eljárását.

A tárgyhöz szól még Degré Alajos. 8 óra levén, az ülés bezeratott.

KÜLFÖLD

Kolozsvártt, márcz. 20.

(s.) Az Alabama-kérdés ujra foglalkoztatja az angol és európai sajtót. Az ügy újabb stadiumba lépett. De már nem olyan nagy az érdekeltség iránta, ezelőtt csak pár héttel is. Oka pedig ennek az, hogy minden jel oda mutat, miszerint mindkét fél el van határozva a békés megoldás érdekében mindent elkövetni. Az angol ellenbeszédre tett amerikai válasz még nem jött ugyan napfényre; de a mennyi belőle már kiszivárgott, abból kétségtelen, hogy nagyon szelíd hangon van tartva. A közvetett károk iránti követelését nem vonja ugyan vissza; de meglehetősen világosan utal arra, hogy ezeknek a megítélésére nem igen számít.

Franciaországban tegnapelőtt kellett megkezdődnie Victor Le franc sok zajt költött pót-sajtótörvénye felett a nemzetgyűlési tárgyalásoknak. A nemzetgyűlésnek a javaslatl szemből elfogalando magatartásáról sok ellentétes hír szárnyal világga, nem valótlan színű azonban, hogy a bizottsági szövegezés, melyet nem rég közöltünk, minden nagyobb zaj nélkül kiegyenlíti ez ellentéteket.

A népoktatási törvényjavaslat megvitatására kiküldött, s Jules Simon szabadelvű törvényjavaslatával nagyon elégedetlen bizottság folytatja tárgyalásait, s sorban veti el a miniszter által indítványba hozott legcélszerűbb javaslatokat. Legközelebb az ingyenes oktatásnak hágott nyakára a clerikalis-conservatív többség, mely úgy látszik nagyon érdekben látja a nép oktatásának megnehezítését.

A spanyol karlisták egy Noudal, Viladofola, Tamago s Vincente de la Hoz által aláírt proclamatiót bocsátottak ki. Intik a választókat, miszerint jelenjenek meg az urnáknál, hogy a kormányt buktassák meg, sekként a tért a tiszta spanyol királyság intézményeinek számára megtisztítsák. „Most, — mond a proklamáció — a madridi herceg (don Carlos) minden jóakaratu embert fölhi, hogy Jézus Krisztus helytartója iránt hűséget és engedelmességet tanusítson, s lelkében kiolthatlan szeretettel megóvja a haza dicsteljes tradícióit; s mint egyetlen mentőhorgonyba, a király (VII. Károly) tekintélyébe kapaszkodjanak. Az egyesült ellenzéki pártok központi bizottsága, melynek haditervéről a napokban emlékeztünk meg, 270 választókerületben biztosította az ellenzéki jelöltek megválasztását. Az ellenzéki pártok már a legutóbb fölölzlatott parlamentben összesen véve kétszáz szavazattal rendelkeztek, így igen valószínű, hogy a központi bizottság számítása alapos, s így a kormánynak nagy többséggel való megbuktatása előrelátható.

A mexcoi forradalomra vonatkozólag Matamorsból érkező legújabb hírek szerint, Porfirio Diaz halálával a forradalom korántsem ért véget. — Porfirio Diaz párthívei ugyanis Lerdo Tejada vagy Guzman mellett nyilatkoztak. San Luis Potosiból írják, hogy Trevino serege nagyon erősödik. Chihuahua állam segélyt küldött a felkelőknek. San Luis Potosi nagy fölkelősereg által ostromzáróztatik, s Rocha tábornoknak még mindedig sem sikerült azt fölzsabadítani, s komolyan beszélik, hogy északi Mexico Juarezre nézve elveszettnek tekinthető.

E hírek azonban a fölkelők által megszállott vidékekről érkeztek, így valószínűleg a forradalomnak kedveznek, mi abból is kitűnik, hogy egy New-Yorkon át érkezett távsürgöny azt jelent, miszerint Rocha tábornok (Juarez egyik leghasznosabb híve) Zacatecast f. hó 3-án megszállta s a fölkelőket megverte.

Színházi szemle.

(Vége.)

(Sz.) De, ha osztjuk alapjában a föl fogást, melyből Kovács Gyula Richard jellemét megtestesíteni igyekezett: evel nem azt fejeztük ki, hogy egyáltalán semmi kifogásunk ne lenne a szinpadon látott III. Richard ellen.

Az elmélet talán sehol oly távol nem esik a gyakorlattól, mint épen a szinművészetben, s itt Kovács Richárdjában, leginkább azt

a cynikus humort nélkülözők, mely valószínűvé tehető vala részről azt a jóhiszeműséget, melylyel trónravágyó véres utját megfutja. Kovács alaptermészete különben is inkább a jovialismus, mintsem a diabolismus felé hajlik s így nem csoda, ha azokat a jeleneteket, melyekben Richard önkénytelenül is gyönyörködik, hogy környezete fölött oly magassan áll: kevésbé tudta érvényre emelni. Így — e szempontból — kifogásunk volt például azok ellen a jelenetek ellen, midőn Buckingham eszélyét megdicséri s midőn a lord mayort fogadja.

Nagyobb hiánykép jelezhető azonban ennél az a lágymelegség, melylyel egyes momentus jeleneteket kellő árnyalás nélkül hagyott. Így nem láttuk eléggé kiemelve azt a tehetetlen kicsinylést, melylyel a koronás királynőt sujtania kell vala; nem a harcza siető hevé, midőn átkozódó anyjától menekülni óhajtat, mig ellenben valódi hatással tudta enyhíteni amaz érdességet, mely jelenetét lady Annával oly könnyen visszataszítóvá tehetné s még inkább második nagy monológját, a sátorban (leszámitva tulzott fölriadását az álomból), melynek szakgatott, de oly jellemző menetét igaz érzelem hangja által interpretálta.

Szóval: a mi ez orjási nehézségekkel ijesztő szerepben a fő, az alapfelfogást, szerintünk, teljesen eltalálta Kovács, de a részletekben sok kívánni valót hagyott fön. A tanulmány, a többszöri kísérlet azonban ezeket a hiányokat lassanként pótolhatja, mig a felfogás hiányos volta sokkal nehezebben lenne helyrehozható.

A közönség tapsaival, koszorúival s az első felvonás után átnyújtott értékes ajándékkal nem is volt fukar.

A mellék szereplők közül Mátrai (Bukingham) Szentgyörgyi (Hautings) nem rontottak; Fehérvárné és Boér Emma (Margit és Anna); szokottnál gyöngébbek voltak; Philipovicné az anyai átkot hatással mondta el, K. Jászay Mari asszony pedig Erzsébet királynét a val erővel személyesíté, mely oly kiváló tulajdona e fájdalom távoztó művésznőnek. A közönség ki is fejezte sajnálatát, távozása fölött, egész halom koszorúval és virágfüzérrel. Lady Anna szerepében bizonytal még nagyobb sikerrel játszott volna. El is várjuk tőle, hogy egyik nagyobb szerepében vegyen bucsut kolozsvári hálás közönségétől, melynek ő is tartozik hálaival.

(A színház macskáját pedig be lehetne legalább akkor csukni, mikor a szellem-jelenet következik, hogy ne sétáljon akkor végig a szinpadon, midőn Riahárd álmból fölriadva földre rogy . . .)

Tizenhatodik közlemény.

„a k-monostori m. kir. gazd. tanintézetnél felállítandó önkéntes tűzoltóegylet részére történt nagylelkű adakozásokról.

Az igazgatóságához kiküldetett:

A kolozsvári takarékpénztár részvény társulat részéről 50 fr. Mező-Madaras község részéről 1 frt 10 kr. W. Hajnald név alatt posta utalvánnyal 50 kr. T. Horváth Márton ur Sz.-Somogyomról 5 frt. T. Horváth Sándor ur Sz.-Somogyomról 2 frt.

Tizenhatodik közlemény összege 58 ft. 60 k. Fogadják a nemes adakozók színte köszönetünk nyilvánítását.

Kolozsmonostor, 1872. márcz. 10.

Kodolányi Antal.
Gamauf Vilmos.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, márc. 20-án.

— Ö felsége a monacoi hercegség bécsi főcensulává kinevezett Quellnayel Ágoston, ugy szintén a bécsi nagybritanniai kir. alkonsul, Brandeis Weikersheim Salamon kinevezési okleveléhez az exequaturt megadta.

— A képviselőház márcz. 18-diki ülésai is még mindig a választási javaslat címével foglalkoztak; a reggeli ülés főmomentumát Ghyecz hosszabb beszéde expectoratiója képezé; „igazolni igyekezővén az egyesült baloldali magatartását, s a jobboldali próbálván hárítani az ellenzék által inscenizott botrányok szerzőségét — de hogy mily igazságszeretettel, kitűnik abból, hogy a jobboldali lapokra fogja, hogy forradalommal rémitgetik a népet, holott Vukovics kezdte a komédiát a házban, a Hon et consortes pedig folytatták a „márcziusi” napok emlegetését. Másik példája Ghyecz igazmondásának az, hogy megtagadja a horvát kiegyezési törvény en bloc való elfogadtatását, holott épen egy baloldali (Várady) indítványára történt az meg 1868-ban. Az esti ülés végén egy kis Hetz is volt, Szakácsy D. uram megröstelte az egyhanguságot s excedalt, mig az elnök rendre nem utasítá. A címhez még

31-en fognak szólani, mind ellenzékiek. Természetesen ennek is a jobboldal az oka.

— Lónyay Meyhért grófnál f. hó 17-én este ismét barátságos estély volt, melyen Andrassy Gyula gróf is mindvégig jelen volt.

— Barkóczy János gr. e hó 17-én meghalt; temetésére több főur utazik Bécsbe.

— A budai haladási Deákör központi választmánya f. hó 16-án tatott ülésében örömmel értesült arról, hogy az ujjban visszaérkezett ívek szerint máris több százakra menő száma ismét tetemesen szaporodott, s hogy nevezetesen az utóbbi időben a belépések sürűn történtek, mire a legközelebb lefolyt napokban a politikai pártok életében előfordult sajnálandó jelenetek bizonyára nem csekély befolyással voltak.

— Budai lövölde ünnepély. A budai lövész egylet valóságos ünnepélyt rendez e hó 24-dikén, mely napon nevezett egylet főlövész-mesterének, Érczhegyinek arczképe fog lelepleztetni.

— A budai honvédelmére a beküldött gyűjtőívek szerint, a gyűjtött összeg 6200 frtot tesz.

— Liszt Ferencz e hó 19-ki hangversenyén ő felsége a trónörökös, Gizella főhercegnő, József főherceg és Klotild főherceg asszony kíséretében megjelent; ennél a redout teremben nem volt még fényesebb hangverseny. Liszt zongorája virág füzérekkel, koszorúkkal volt teli aggatva, s midőn megjelent, lelkesedéssel tapsolták. A zongorakirály saját szerzeményeiből ezuttal semmit nem játszott, csak Pauline énekelte tőle kért érzelemgazdag dalt. Ő felségét midőn a terembe lépett és onnan távozott, zajos éljenek kísérték. A hangverseny nagy jóveelmének fele egy leégett templomé, másik feledpedig a magyar gazdasszonyok egy letéé lesz.

— A Magyar Polgár, mint előre lehetett tudni, Lukács Béla ellen is agyarkodik s nagy diadallal bizonyítja be, hogy L. B. eddig baloldali volt, — a mit mindenki tudott s maga L. B. is hangsúlyozott. De mitután a M. P. is elősmeri, hogy L. Bélát nem a haszonvágy csábította sorainkba: vajon nem jobb lenne, ha a tisztelt lap társ a fölött elmélkednék egy kicsit, hogy miért fordulnak el attól a párttól legtehetségesebb fiatal erői. Nézzon csak körül egy kissé, vajon nem ők az okai-e, hogy a higgadt értelműek hátat fordítanak annak a pártnak, mely csak a botrányokból él?

— A lapok írják, hogy a kereskedelmi ügyésrséghez 32 új bank és 47 vidéki takarékpénztár engedélyezésre iránt nyújtott be kérvény, melyek összes tőkéje 250 millió frtra fogna rugni. Talán ezek közt foglal azon biztosítobank is helyet, mely hír szerint Tisza László elnöksége és Galgóczy Károly vezérügynöksége alatt fogna alapulni. Mennyiben alapos e szárnyaló hír, nem tudjuk, de annyi bizonyos, hogy Galgóczy Károly — a Victoria jelenlegi vezérügynöke — politikai tekintetben a Tisza-zászlóhoz csapott át.

— Egy gyakorlott rajztanító órákat kész adni, valamint bármilyen festészeti munkát is felvállalni. Lakása: nagy-piac 4. sz. Részünkről is a legmelegebben ajánljuk e tehetséges fiatal embert a közönségnek.

— Testimonium. A P. Napló azt újságolta volt, hogy a nemzetiségi képviselők jobbak akarnak lenni az ellenzéknel s nem tartanak vele a botrány csinálásban. Most Romanu, Bonciu és Maximovics nyilatkoznak, hogy csak jónak tartják ők azt a mit az ellenzék most elkövet. Ezt bizony tudhatta volna a Napló is. — Lám a „Magyar Polgár” egyik közelebbi száma ujjongva hirdeti, hogy a románok jövőre az ellenzékhez csatlakoznak.

(S.) Mezei Vilmos baritonistánk tegnapi jubileuma „Mártha vagy a richmondi leányvásár” nem igen töltötte meg a színházat, daczára annak, hogy bérleti előadás volt. A jubilálat kiléptekor hosszas tapssal fogadta a közönség, melynek soraiból senkinek nem jutott eszébe vagy egy koszorúval jelezni az est jelentőségét. Figyelmesebbek voltak azonban a pályatársak, kik az első felvonás után, mindnyáján diszruhában, Krasznai alkalmi üdvözlő szavai mellett egy babékoszorut nyújtottak át a meghatott jubilánsnak, emlékül pedig egy ezüst serleget és gyűrűt.

— Brassó város és vidéke iskolatanácsának elnöke közelebb tartott évnegyedes közgyűlésén statistikai adatok kíséretében előadta a városi és vidéki nevelésügy mozzanatait a lefolyt három évről. Örvendetes jelenségként megemlítjük, hogy e vidéken némely nemzetiségek iskolába járó növendékeinek száma a közelebbi három év alatt tetemesen szaporodott.

— Nagy Mihály szintársulata Kézdí-Vásárhelyről, hol általában pártolánsnak örvendett, husvét körül Brassóba távozik.

— A gyulafehérvári tanuló ifjuság könyvtára javára közelebb zene-szavaltati és szini előadást rendezett, még pedig oly sikerrel, hogy a szűkkörű teremből sokan kimaradtak.

— Medgyesen a keleti vasut egyik főmérnöke Kovács pisztolylyal vetett véget életének.

— Főuri műkedvellők. Hg. Auersperg Károly prágai termeiben folyó hó 14-én a főuri világ műkedvellői előadást rendezett; a magas diléttansok egyenkint és öszszjátékban kitűnően működtek közre s a prágai nemesség hangos tapsokban nyilatkozó tetszését méltán kiérdemelték.

— Magas életkor. Prágában közelebb egy 107-éves nő hunyt el, ki egész életében soha sem volt beteg. Tizenegy gyermeke volt, kik 51 unokával örvendeztették meg.

— A moszkau színház, kétszázados fennállásának emlékélt művészi körök disz-előadással akarják megünnélni.

— Vilmos császár Kielben tengerészeti akademia fellállítását rendelte el.

— Uj dohány- és szivar gyárakat fog a kormány legközelebb építtetni, miután átlátta, hogy ugy a jelenlegi gyárakkal, mint gyártmányokkal a közönség jogos igényeit ki nem elégíté. A szivarok nagy részét a kormány eddig külföldön készítteté, s ezért igen jelentékeny pénz ment ki tőlünk.

— Pesten a nagy hétén színész-congressus lesz, melyen színházunk képviselével Krasznai Mihály bizatolt meg.

— Bologna városi színházában Mazzini emlékére nagy emlékünnepet tartottak Filopanti tanár elnöklété alatt, s a gyászbeszédet nagy tetszéssel hallgatták.

— Patti Adél, Arditi karmester és Nicolini tenorista társaságában Bécsben időzik.

— Érdekes rendjel gyűjtemény látható Pesten Erlich dorotyautczai régiség kereskedésében. Egy volt honvéd törzstiszt gyűjté 30 év alatt. Látható ott egy II. Lajos magyar király által alapított rend hét példánya is. Ott van Kiss Ernő altábornagy forradalmi elsőosztályú érdemjele is. Továbbá II. Fridrich-féle fekete sas,- kínai sárkány,- perzsa naprend. stb.

A szerkesztő postája.

— „A szamosujvári műkedvelő társaság multja” ily terjedelemben lehet, hogy minden érdekessége daczára, csak nagy későn fog megjelenhetni, közlendőink halmazza következtében. Egy rövid kivonatának hamarabb kereshetnénk sort.

— „Igazság és természet.” Lapunk számára igen absztrakt.

— Vázlatok a hellen nők történelméből. Tárcaánk, kiadásra régen váró művekkel, el van halmozva. A nyár folytán talán.

— A „Fehérviz”, márcz. 12-diki cikkk szintén csak személyes kérdést tárgyal. Egyáltalán nem örömet szítjuk a személyes egyenetlenséget még a Nyilttérben sem.

KÖZGAZDASÁG

A n-enyedi piac árál márt. 14. 1 auszti. mérő tisztabuza 4 ft 50 kr. rozs 3 ft — k. elegybuza 3 ft 50 k. zab 1 ft 65 kr. Széna 1 ft. 90 k. Egy öl fa 36 hüv. hosszú 11 frt 60 kr. Marhahus fontja 20 kr. Konyhaliszt 10 kr. Borsó mérője 20 kr., lencse 24 kr., paszuly 16 kr. —

Távíratl tudósítás a bécsi tőzsdéről.

Márt. 20-án 5%. Metalliques 100 fr 64.90 Kamat —. 5%. Nemzeti kölcsön 100 frt. 71.60. 1860. Kölcsön 103.75. Bankrészevény 847. Hitelintézeti részvények 346.—. London 10 ft. st. 111.35. Ezüst 109.50 Cs. kir. arany 5.27 Napoleonor 8.90

Urbéri kötvények: Magyarországi 81.—. Temesi 78.25. Erdélyi 77.50. Horváthországi —.—.

Felelős szerkesztő Szász Béla.

Nyilttér*)

Biasini gyorskocsi menetrendje

1872. január 1-től:

Kolozsvárról Szamosujvár Déésre, mindennap reggeli 8 órakor. Deésről Szamosujvár Kolozsvárra, minden nap Jélutáni 1 órakor. 1 személy Ára 30 font szabad podgyással Szamosujvárig 2 frt. 40 kr. Deésig 3 ft. 20 kr — Kolozsvárról Torda és Felvinczre naponta kétszer reggeli 7 óra és délután 4 órakor egy személy Ára Tordáig 2 frt. Felvintzig első és közölés Coupe 4 frt. hátulsó coupe 3 frt. 50 kr. 30 font szabad podgyással. Felvinczről Torda és Kolozsvárra minden nap kétszer reggeli 5 óra és délutáni 6 órakor; a Kolozsvár és Felvincz közötti naponta gyors kocsi me netek mindég a vonatok indulására érkeznek oda, és meüségérkeükz után jönnek Kolozsvárra.

*) E rovatallat közlöttekért csupán a sajtóhatóság irányában vállal felelősséget a Szerk.

HIVATALOS.

423. — 1872.

(113)

(1—3)

Hirdetmény.

Nemes Torda-megye aljárú járás szolgabírója által ezeunel közhírré tétetik, miszerint e pusztá-egresi összes korcsmajog **f. é. április 10-én** haszonbérbe fog Aljárában tartandó nyilvános árverezés útján adatni.

A kivenni szándékozók tartoznak 10%, bánatpénzt az árverezőbizottmányának az árverezés kezdete előtt letenni. Ezen korcsmajog azon észrevétel mellett adatik ki, hogy mindaddig, míg az arányosítás keresztül vitetik, a begyűlendő haszonbéri összeg a mi a közbirtokosságot illeti a tordai kisegítő-pénztárba tételményeztetik le, a közönséget illető $\frac{1}{3}$ haszonbéri összeg pedig a községi közterhek fedezetére az előjárásnak kézbesített fog.

Addig is a feltételek alólirtánál a hivatalos órákban megtekinthetők.

Aljárú szolgabírótól.

Aljárú, mártius 18. 1872.

Dávid András,
szolgabíró.

NEM HIVATALOS.

(109)

(2—*)

Mindenféle

férfi-, nő- és gyermek cipők

árjegyzéke,

Csapó Sándor

árutárlatában Kolozsvártt.

1 pár bőr vagy brünel gyermek cipő	2—3 frt.
1 pár ugyanaz rézorru	3 frt 30 kr. 3 frt 80 kr.
1 pár bőr vagy brünel nőcipő	3 f. 30, 3 f. 60, 3 f. 80, 4—8 frt.
1 pár reggeli cipő bőr-, brünel, vagy posztóból	1 f. 10, 1 f. 50, 1 f. 80, 2—4 f.
1 pár bőr vagy brünel fél-cipő	1 frt 80, 2 frt 50 kr.
1 pár férfi-cipő	6 frt 60 kr. 10 frt.
1 pár férfi-csizma	12 frt. 25 frt.
1 pár reggeli férfi-csizma	3 frt 30 kr.

Az árutárlatban külön osztály van berendezve a lábbelik kényelmes és háborítatlan felpróbálására.

(111)

(1—3)

Eladó széna és sarju

P. Sz.-Miklóson, Szamosfalván alól.—Értekezhetni lehet iránta, Kolozsvártt a nagy-piaczon a dr. Szabó-háznál az emeletben.

(112)

(1—3)

Eladó ház és telek.

Gyulafehérvárt a Széchenyiutczában, az ugynevezett Szoboszlai-féle ház és telek, a rajta levő 3 osztálybeli lakó és gazdasági épületekkel, tágas kövezett udvarral, nagy gyümölcsös és veteményes kerttel eladó. Értekezhetni itt Kolozsvártt id. Biró Miklóssal bel-szénutca 131 sz. Gyulafehérvárt Dánffi Károlylyal; Sz.-Keresztúron Papp Jánossal.

(60)

(2—3)

ELADÓ ERDŐ.

A kovácsi határon, Kolozsvárttól $2\frac{1}{2}$ órányira, mintegy 28 hold szálás erdő, melyben 4—6 öl hosszú, 9—18 hüvelyk átmérőjű tölgy- és cserfák eladók.—Értekezhetni Stein Jánossal Kolozsvártt.

[110]

[2—3]

Birtok eladás Kolozsvártt!

1. Néhai Lórintzi Mihály ur hagyatékához tartozó telek.
2. Kilencz darab szántó-föld.
3. Egy darab legelő.

4. Egy darab káposzta föld.
 5. Békásba egy gyümölcsös.
- Örökáron eladó, vagy el nem adhatás esetében bérbe kiadó.

Értekezhetni azok iránt, Magyar Mihály és Fekete Pál biztosokkal.

Metzner János

mű-asztalosnál

(szappanyuteczában az unitarius templom mellett)

kaphatók szépen dolgozott és erős

tölgyfa koporsók

20 frttól kezdve 35 frtig.

Elvállal továbbá minden egyéb cizfrázott, vagy bármilyen másasztalos munkát a legjutányosabb ár mellett, s annak tartóságáról és erős készítéséről kezeskedik.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel kiadó-tulajdonos Stein Jánossal.

Legujabban megjelentek

és **Stein János** könyvkereskedésében kaphatók:

Elméleti és gyakorlati

ROMÁN NYELVTAN.

Ahn-Ollendorff tanmódsszere tekintetbe vételével. Irta **KOZMA ENDRE.**

Ára füzve 1 frt 20 kr.

Elemi vallástan

egyszerű kérdések és feleletekben.

A reformált elemi és népiskolák

használatára készíté **PANCZÉL FERENCZ**, kendi-lónai ev. ref. lelkész.

Ára kemény kötésben 20 kr.

Községi faiskola.

Alapvonalok a gyümölcsstenyészésre.

Községek, néptanítók, gazdák számára írta **Kócsi Károly**, a kolozsvári ev. ref. főtanodában a természetrajz r. tanára.

(A szöveg közé nyomott 58 ábrával s egy tervlappal.)

Nagy 8-rét, X. és 200 lap. Ára 1 frt 50 kr.

BUZOGÁNY ÁRON.

A föld egyes népeinek s országainak ismertetése.

Brassai Sámuel természeti földíratának második, vagy polgári része.

2. javított kiadás. 8-rét 60 kr.

kötve 70 kr.

Haller Károly, Hilibi.

Az általános polgári törvénykönyv,

mint ez jelenleg Erdélyben érvényes; minden a legujabb időig megjelent és még hatályban levő utólagos rendeletekkel, felvilágosító és utasító jegyzetekkel ellátva.

n. 8-rét (816 l.) Ára 6 frt. Vásonkötésben 6 frt 80 kr.

Erdély nagyfejedelemségben érvényben lévő

peres és perenkívüli eljárásra

vonatkozó szükséges rendelet gyűjteménye. 8-rét (216 l.) 1 frt 60 kr.

STEIN JÁNOS

Kolozsvártt

ajánlja az ev. ref. főtanoda, általa már számos éveken át kezelt

könyv- és könyomdáját.

A könyvnyomda helyisége az utóbbi időben megnagyobbított és legujabban is egy új gyorsajtóval gazdagodott, úgy hogy jelenleg már három gyors- és egy kézi-sajtó s egy simító-gép van működésben.

Számos és gyakorlott szedőimnek az új és mostan divó csinos betűknek halmazai állnak rendelkezésükre.

Könyvnyomdában is ügyes, szakértő kőmetsző s rajzoló és két sajtó a szükséges személyzettel foglalkoznak.

Évtizedek óta e téren működve sikerült minden a nyomdai munkák kiállításához szükséges anyagoknak legjobb és legolcsóbb forrásait fedeznem fel.

Az itt elmondottak képezik azon tényezőket, melyek lehetővé teszik, hogy minden

könyv- és könyomdai munkát

a legrövidebb idő alatt, a legizlésteljesebben s oly jutányos árban vagyok képes kiállítani, hogy e téren bátran kiállom a versenyt bármely hazai könyv- és könyomdával.

Elvállalok mindennemű és nyelvű könyvek, bármiféle rovatos ívek, körlevelek, árjegyzékek, számlák, nász-, gyász- és vigalmi jelentések, meghívó-jegyek, tánczrendek, gyógyszerári jelzetek, bor-, rozsolis- és más vignetek, újví és más alkalmi üdvözlőtek, baromutlevelek, vásárcédulák, hirdetések, bármilyen nagyságu falragaszok, szóval minden e szakba vágó munkák izletes kiállítását.

Bátor vagyok pedig különösen a kir. törvényszékek, megyei- s városi hatóságok és a községi előjáróságok figyelmét arra felhívni, hogy a hivatali szükségletekre megkívántató nyomtatványok gyors kiállítására s legolcsóbb árszámítására különös szult fektetek. Előleges költségvetéssel is készséggel szolgálók a gyakrabban előforduló mintázatainak birtokában lévén.

Az új „polgári törvénykezési rendtartás”ban és a Kolozsmegye gyalui egyesbirája által a község előjáróságok részére kiadott „utasítás”ban előforduló magyar akár román szövegű nyomtatványokból — melyekből készletet tartok — külön kis mennyiségben kőncz számra is jutányos árban szolgálhatok. Az „utasítás”ban előforduló mintáknál világosan kiteendő: magyar vagy román szövegű nyomtatvány szükséges-e?

Egyidejűleg bátorságot veszek magamnak könyvkereskedésemet (bel-középutca 456 szám) és papirkereskedésemet is (főter 2 szám, a tanácsház tőszomszédságában) emlékezetbe hozni.

Kolozsvártt, 1872, Január 1-jén.

Kész szolgálók:

STEIN JÁNOS,

(434) (10—*) könyvárus, könyv- és könyomdász s papirkereskedő.